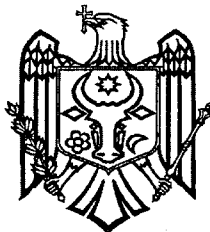

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

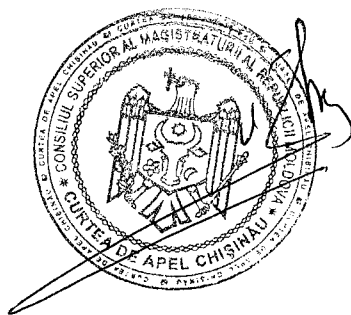
4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nof-35/25-1864 din 18.10.19

Curtea Constituțională a RM
Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, 28

Curtea de Apel Chișinău, Vă expediază **Încheierea Curții de Apel Chișinău** și **Demersul** depus de către apelantul Vladimir Kovali privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cauza de contencios administrativ nr. 3a-1041/19.

Judecător

Vladislav Clima

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr.	<i>1879</i>
" <i>21</i> "	" <i>10</i> " <i>2019</i>

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
a REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004, Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Vladimir
2. Kovali
3. Adresa municipiul Chișinău str.Trifan Baltă,7/1 MD 2021
4. Funcția avocat
5. Tel./fax 069131764
- 6.Vladimir Kovali
- 7.Avocat
- 8.Chișinău str.A.Pușkin,33 ap.1A
9. Tel.069131764

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12.1.În procedura Curții de Apel Chișinău se află acțiunea în contenciosul administrativ la cererea lui Kovali Vladimir către Inspectoratul Fiscal de Stat cu privire la anularea actului administrativ.

12.2.La 17 mai 2019 judecătoria municipiului Chișinău cu sediul Rășcani a respins acțiunea formulată de către autorul sesizării.

12.3.Obiectul acțiunii constă în aceea că în luna noiembrie 2016 prin intermediul serviciului poștal autorul sesizării a recepționat Avizul de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016 emis de Serviciul Fiscal de Stat în temeiul Ordinului IFPS nr./ № 865 din 06.09.2016. Nefiind de acord cu actul administrativ primit a solicitat prin cerere prealabilă anularea lui, invocând: ”

12.4.Legislația fiscală a stabilit principiile de bază în organizarea și perceperea impozitelor și taxelor:

- a) neutralitatea impunerii – asigurarea prin legislația fiscală a condițiilor egale investitorilor, capitalului autohton și străin;
- b) certitudinea impunerii – existența de norme juridice clare, care exclud interpretările arbitrare, claritate și precizie a termenelor, modalităților și sumelor de plată pentru fiecare contribuabil, permițând acestuia o analiză ușoară a influenței deciziilor sale de management financiar asupra sarcinii lui fiscale;
- c) echitatea fiscală – tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale;
- d) stabilitatea fiscală – efectuare a oricăror modificări și completări ale prevederilor legislației fiscale nemijlocit prin modificarea și completarea prezentului cod;
- e) randamentul impozitelor – perceperea impozitelor și taxelor cu minimum de cheltuieli, cât mai acceptabile pentru contribuabili.”

Însă prin emiterea avizului de plată pe avere pentru anul 2016, pe care l-a primit și care se anexează la cerere, sau ignorat cu vehemență toate principiile enunțate și anume:

12.5. Conform alin.1/1 din art.7 din Codul Fiscal:” (11) Modificările și/sau completările prezentului cod și ale legilor de punere în aplicare a titlurilor Codului fiscal se pun în aplicare peste 180 de zile calendaristice de la data publicării legii de modificare și/sau de completare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.” Odată ce modificările la Codul Fiscal prin introducerea art.287/1-287/7 au fost publicate în monitorul oficial nr.184-192/401 la 01.07.2016 serviciile IFS erau în drept să întocmească avizele începând cu 27.12.2016.

-și mai mult potrivit alin.2 din articolul comentat:” Pe parcursul anului fiscal (calendaristic), stabilirea de noi impozite și taxe de stat și locale, în afară de cele prevăzute de prezentul cod, sau anularea ori modificarea impozitelor și taxelor în vigoare privind determinarea subiecților impunerii și a bazei impozabile, modificarea cotelor și aplicarea facilităților fiscale se permit numai concomitent cu modificarea corespunzătoare a bugetului de stat și a bugetelor unităților administrativ-teritoriale.”.Or pe parcursul anului 2016 n-au fost efectuate concomitent modificări la legea bugetului de stat și la codul fiscal și în legea bugetului de stat nu există sursa de venit-impozit pe avere.

12.6. Conform art.287/2 din Codul Fiscal:

(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.

12.7 Prevederile articolului art. XXXI alin.(1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 "Cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative" (în continuare Lege) prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (11) din Codul fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlu VII Impozitul pe avere au intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2016. Fapt care în direct contravine art.76 din Constituția Republicii Moldova: ” Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia” iar Curtea Constituțională prin HOTĂRÎREA Nr. 32 din 29.10.1998 a hotărît:”: 1. Intrarea în vigoare a legii conform art. 76 din Constituție semnifică:

a) Legea adoptată în conformitate cu art. 74 și promulgată în conformitate cu art. 93 din Constituție urmează a fi publicată în mod obligatoriu în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova";

b) legea publicată în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" intră în vigoare:

- la data publicării, inclusiv în cazurile când această dată nu este prevăzută expres în textul legii;

- la data prevăzută în textul ei, dar care nu poate precede data publicării legii;

c) legea nepublicată în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" este inexistentă pînă la data publicării ei;

d) modul de intrare în vigoare a legii se referă atît la lege în întregime, cît și la părțile ei componente." și actele Curții Constituționale nu sînt supuse nici unei căi de atac, sînt definitive și intră în vigoare la data adoptării."

În cazul *Lenskaya contra Rusiei*, CEDO a menționat că oricare legislație nouă trebuie în principiu să fie aplicată doar pentru viitor. O singură excepție de la acest principiu este posibilitatea aplicării doar în materia penală

12.8. Conform art.11 din Codul Fiscal:" Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte ale legislației. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului. "

Articolul 287/4.din Codul Fiscal. "Cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă Conform art.287/3 :” Obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror totalitate întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult;

b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.”.În cazul dat obiect al impunerii trebuie să înceapă de la 1500000,1 lei și calculele respective cu aplicarea 0.8% sa înceapă după 1 500 000 lei

Urmând principiile Curții Europene de examinare a calității legii, în jurisprudența sa Curtea a reținut că o lege (prevedere legală) trebuie să fie suficient de accesibilă, clară și previzibilă. O normă este clară, accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă (cauza *Silver s.a. vs. Regatul Unit*, 25 martie 1983). Consider că norma adoptată are un caracter neclar în aplicare, încălcând principiul clarității și previzibilității. Astfel, în Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a menționat: "Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile".

III .CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.1 În momentul în care reclamantul a primit Avizul de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016, aprobat prin ordinul IFPS nr.865 din 06.09.2016 ordinul menționat era abrogat de către IFPS prin ordinul nr.1115 din 01.11.2016 or Avizul era abrogat și nu putea produce efecte juridice.

13.2 Examinarea contestației Avizului de plată la impozitul pe avere sa efectuat cu încălcarea procedurii prevăzute de art.270 alin.2 din Codul Fiscal:” La examinarea contestației este invitat contribuabilul pentru a da explicații, avînd dreptul să depună documente confirmative. Contribuabilul este citat în conformitate cu art.226 alin.(1), (2) și alin.(3) lit.a)-e). Cazul poate fi examinat în absența contribuabilului dacă acesta a fost citat în modul stabilit și, din motive neîntemeiate, nu s-a prezentat sau dacă a solicitat examinarea contestației în absența sa.” **Astfel fiindu-mi încălcat dreptul de apărare a intereselor legitime în instanța serviciului fiscal.**

13.3 Conform alin.1/1 din art.7 din Codul Fiscal:” (11) Modificările și/sau completările prezentului cod și ale legilor de punere în aplicare a titlurilor Codului fiscal se pun în aplicare peste 180 de zile calendaristice de la data publicării legii de modificare și/sau de completare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.” Odată ce modificările la Codul Fiscal prin introducerea art.287/1-287/7 au fost publicate în monitorul oficial nr.184-192/401 la 01.07.2016 serviciile IFS erau în drept să întocmească avizele începînd cu 27.12.2016.

13.4 Conform Articolului 287/2 Cod Fiscal :

(1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale.

Urmînd principiile Curții Europene de examinare a calității legii, în jurisprudența sa Curtea a reținut că o lege (prevedere legală) trebuie să fie suficient de accesibilă, clară și previzibilă. O normă este clară, accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă (cauza Silver s.a. vs. Regatul Unit, 25 martie 1983). Consider că norma adoptată are un caracter neclar în aplicare, încălcînd principiul clarității și previzibilității. Astfel, în Hotărîrea nr.26 din 23 noiembrie 2010, Curtea Constituțională a menționat: "Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile". În Hotărîrea Curții Constituționale nr.6 din 13.02.2014 pentru controlul constituționalității Legii nr.199 din 12 iulie 2013 privind scutirea de plata unor impozite, contribuții, prime și defalcări, precum și privind anularea majorărilor de întîrziere și a amenzilor aferente acestora este constatat:” pct.109. Curtea, așa cum a arătat în jurisprudența sa anterioară (Hotărîrea nr.31 din 14 iunie 2001) menționează că elaborarea

și promovarea politicii fiscale reprezintă un mecanism prin intermediul căruia statul reglementează, potrivit art.126 alin.(2) din Constituție, activitatea economică.

pct.110. Curtea reține că art.6 alin.(8) al Codului fiscal prevede unul din principiile aplicării impozitelor și taxelor, și anume "echitatea socială", care semnifică tratarea egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale."Potrivit art.6 alin.8 c Cod Fiscal : " echitatea fiscală – tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale;"

13.5. Conform art.11 din Codul Fiscal:" Apărarea drepturilor și intereselor contribuabilului se face pe cale judiciară sau pe alte căi prevăzute de prezentul cod și de alte acte ale legislației. Toate îndoielile apărute la aplicarea legislației fiscale se vor interpreta în favoarea contribuabilului. "

13.6. Conform art.269 din Codul Fiscal:"(1) Contestația împotriva deciziei organului fiscal sau acțiunii funcționarului fiscal se depune la organul fiscal emitent a deciziei sau al cărei funcționar a întreprins acțiunea. (2) Decizia pe care organul fiscal a emis-o pe marginea contestației poate fi contestată la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat sau atacată în instanța de judecată competentă. În caz de adresare la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat, contestația este prezentată organului fiscal emitent a deciziei, care este obligat ca, în termen de 3 zile, să o remită Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, anexînd la ea materialele de control și deciziile de rigoare. "

IV.EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII.

14.1 Legislația pertinentă

Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„[...]”

3. Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 15

Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16

Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Familia

(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(2) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(3) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege.

(4) Copiii sînt obligați să aibă grijă de părinți și să le acorde ajutor.

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Articolul 58

Contribuții financiare

(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sînt interzise, în afara celor stabilite prin lege.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale,

bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 76

Intrarea în vigoare a legii

Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

Articolul 132

Sistemul fiscal

(1) Impozitele, taxele și orice venituri ale bugetului de stat și ale bugetului asigurărilor sociale de stat, ale bugetelor raioanelor, orașelor și satelor se stabilesc, conform legii, de organele reprezentative respective.

(2) Orice alte prestări sînt interzise.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Articolul 6 Cod Fiscal

(8) Impozitele și taxele enumerate la alin.(5) și (6) se bazează pe următoarele principii:

„[...]”

c) echitatea fiscală – tratare egală a persoanelor fizice și juridice, care activează în condiții similare, în vederea asigurării unei sarcini fiscale egale;

Articolul 20.Codul Familiei Proprietatea în devălmășie a soților

(1) Bunurile dobândite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.

(2) Sînt proprietate în devălmășie bunurile procurate din contul:

a) veniturilor obținute de fiecare dintre soți din:

- activitatea de muncă;
- activitatea de întreprinzător;
- activitatea intelectuală;

b) premiilor, indemnizațiilor și altor plăți, cu excepția celor care au un caracter de compensare (ajutor material, despăgubire pentru vătămarea sănătății etc.);

c) altor mijloace comune.

(3) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile mobile și imobile, valorile mobiliare, depunerile și cotele de participație în capitalul social din instituțiile financiare sau societățile comerciale, care au fost construite, constituite, procurate sau făcute din contul mijloacelor comune, precum și alte bunuri dobândite în timpul căsătoriei, chiar dacă sînt procurate sau depuse pe numele unuia dintre soți.

(4) Dreptul la proprietate în devălmășie se extinde și asupra soțului care nu a avut un venit propriu, fiind ocupat cu gospodăria casnică, cu educația copiilor sau din alte motive temeinice.

(5) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile care au fost dobândite din ziua încheierii căsătoriei pînă în ziua încetării acesteia. Instanța judecătorească este în drept, în baza cererii soțului interesat care nu este vinovat de desfacerea căsătoriei, să declare bunurile dobândite de către el în perioada cît soții au dus gospodării separate proprietate a acestuia.

Articolul 371.Codul civil. Proprietatea comună în devălmășie a soților

(1) Bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sînt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri.

(2) Orice bun dobândit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie pînă la proba contrară.

14.2. Consider că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie :

-Prevederile articolului art. XXXI alin.(1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 "Cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative" (în continuare Lege) prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (11) din Codul fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlu VII Impozitul pe avere au intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2016. Fapt care în direct contravine art.76 din Constituția Republicii Moldova: ” Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia”

-Art.287/2 din Codul fiscal: (1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale. Și anume sintagmele din acest articol: proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, și proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari).

Consider că dispozițiile legale atacate contravin prevederilor art. 16 alin. (2) referitor la egalitatea cetățenilor în fața legii și ale art. 15 referitor la principiul că cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Astfel, tratamentul juridic al persoanelor care se află într-o situație judiciară nu este justificat de situația diferită în care s-ar afla aceștia, ci de celeritatea soluționării cauzei. Un astfel de criteriu exterior conduitei persoanei interesate este în contradicție cu principiul egalității în fața legii al cetățenilor, conform căruia la situații egale tratamentul juridic aplicat nu poate fi diferit. Astfel, persoanele familiile carora au avut șansa să se găsească sub imperiul proprietății comune pe cote părți s-au aflat și se află într-o situație net favorabilă, comparative cu cetățenii familiile cărora au hotărît să dețină dreptul de proprietate comună în devălmășie. Or în situația în care o familie din două persoane care au deținut dreptul de proprietate pe cote-părți pentru a fi impozitate pe avere este necesar să dețină fiecare separat dreptul de proprietate asupra imobilelor cu suprafața de 120 m.p și mai mare și valoarea de peste 1 500 000 lei, iar aceiași familie compusă din două persoane cu proprietate comună în devălmășie deja dacă în comun au în proprietate imobile cu suprafața ce depășește 120 m.p și valoarea e mai mare 1 500 000 devin subiecți ai impozitului pe avere.

Codul Civil cunoaște două forme ale proprietății comune: proprietatea comună pe cote-părți și proprietatea comună în devălmășie.

Specific pentru proprietatea comună pe cote-părți este faptul că obiectul rămâne nefracționat în materialitatea sa, pe când dreptul de proprietate se fracționează pe cote-părți aritmetice ideale, egale sau inegale. Iar în cazul proprietății comune în devălmășie dreptul de proprietate comună aparține nefracționat tuturor titularilor devălmași și au ca obiect bunuri comune.

În raporturile juridice civile ale dreptului de proprietate comună avem atât relații interne între coproprietari cât și relații externe. Relațiile externe poartă un caracter absolut, adică coproprietarilor unui bun le aparține dreptul de proprietate asupra acestui bun și nimeni nu este în drept de a încălca dreptul acestor coproprietari în exercitarea dreptului de proprietate.

În dependență de relațiile lăuntrice dintre coproprietari avem dreptul de proprietate pe cote-părți și în devălmășie.

Deci, există două forme ale dreptului de proprietate comună: a) proprietatea comună pe cote – părți și b) proprietatea comună în devălmășie (fără stabilirea cotelor - părți).

Dreptul de proprietate comună pe cote-părți se caracterizează, în primul rând, prin faptul că nici unul dintre coproprietari nu este titular exclusiv al unei fracțiuni materiale din bun. Aceasta înseamnă că bunul nu este fracționat în materialitatea lui, în caz contrar nu va exista proprietate comună pe cote-părți, ci va exista o proprietate exclusivă. În al doilea rând, fiecare dintre coproprietari este titular exclusiv al cotei părți ideale, abstracte din dreptul de proprietate.

Prin abordarea propusă de Lege se instituie o evidentă discrepanță între modul de impozitare pe avere în funcție de forma de proprietate comună pe cote-părți sau în devălmășie. discrepanță de natură a încalca atât dispozițiile Constituției, cât și ale tratatelor la care Moldova este parte.

Curtea Constituțională a statuat în mod constant în jurisprudența sa că situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional. Această soluție este în concordanță și cu jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia orice diferență de tratament, făcută de stat între indivizi aflați în situații analoage (în cazul nostrum familiile din Republica Moldova), trebuie să își găsească o justificare obiectivă și rezonabilă. Principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament generator de soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit legal și fiscal nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice. În situația analizată de noi. Legea introduce un regim juridic total diferit și de natură să creeze unele privilegii doar pentru o anumită categorie de familii cu o formă de proprietate comună, respectiv o fiscalitate care se îndepărtează de la regulile general admise și care a devenit discriminatorie din moment ce a introdus criterii care au afectat egalitatea în drepturi a cetățenilor. Or, prin regimul juridic propus prin Lege în cazul dat, în considerarea specificului anumitor categorii de familii, legiuitorul stabilește condiții particulare de impozitare, conducând la instituirea unor privilegii fiscale în beneficiul acestora și instituirea unei diferențe de tratament nejustificate obiectiv, rațional și rezonabil. Observăm de altfel că privilegiul acordat (doar) întregului cerc de familii cu forma de proprietate comună pe cote-părți este însoțit de îngřádirea totală a drepturilor celor cu formă de proprietate comună în devălmășie.

Discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept, iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului. În cazul nostru, considerăm că s-ar impune eliminarea sintagmelor contestate cu introducerea unei modalități comune de impozitare pe avere fără a genera inegalități între familii, tratament diferit în funcție de forma de proprietate comună.

- Articolul 287⁴. Cota impunerii

Cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă.

Articolul 287³. Obiect al impunerii și baza impozabilă

(1) Obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror totalitate întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult;

b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.

(3) Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare, inclusiv cotele-părți, aflate în posesia persoanei, a căror valoare totală nu depășește 1,5 milioane de lei și suprafața nu depășește 120 m². Consider că normele adoptate precitate au un caracter neclar în aplicare, încălcând principiul clarității și previzibilității. Curtea Constituțională a menționat: "Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile". Or în speța dată asupra calculelor poate fi supus doar bunul care cumulativ constituie partea peste 120 m.p și 1500 000 lei.

14.3 Reșind din circumstanță că excepția de neconstituționalitate este un instrument de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale și excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar în cadrul unui proces declanșat în instanțele de drept comun, și poate fi ridicată doar ca un incident în cadrul examinării acțiunii principale consider că norma contestată are incidență asupra soluționării cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII.

15.1 Curtea Constituțională din Republica Moldova a examinat ambele demersuri și le-a apreciat pe ambele inadmisibile.

Articolul 140

Hotărârile Curții Constituționale

„(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.”

12. Prevederile relevante ale Codului jurisdicției constituționale nr.502 din 16 iunie 1995 sunt următoarele:

Articolul 72

Revizuirea hotărârii și avizului

„(1) Revizuirea hotărârii și avizului se efectuează numai la inițiativa Curții Constituționale, prin decizie, adoptată cu votul majorității judecătorilor ei, în cazul în care:

a) au apărut noi împrejurări, necunoscute la data pronunțării hotărârii și emiterii avizului, dacă aceste împrejurări sînt de natură să schimbe esențial hotărârea și avizul;

b) se modifică prevederile Constituției, ale legilor și ale altor acte normative în al căror temei a fost pronunțată hotărârea și emis avizul.

(2) Revizuirea hotărârii și avizului se efectuează cu respectarea procedurii de jurisdicție constituțională.”

În pofida acestor norme de drept menționate Curtea Constituțională în Hotărârea nr.93 din 24 septembrie 2017 a apreciat:”

30. Totodată, cu privire la încălcarea prevederilor constituționale privind intrarea în vigoare a legii, în sensul că prevederile Legii nr.138 din 17 iunie 2016 se pun în aplicare, în partea ce ține de impozitul pe avere, începând cu 1 ianuarie 2016, dar nu de la momentul publicării legii, Curtea reiterează argumentele invocate în Decizia nr.96 din 19 decembrie 2016, și anume:

„28. O lege este retroactivă, când atinge sau modifică situații trecute, definitiv stabilite, sau acte care și-au epuizat toate efectele în trecut.

29. În speță, Curtea constată că impozitul pe avere se achită la bugetul de stat în termen de până la 25 decembrie a anului de gestiune. Astfel, atât timp cât perioada fiscală constituie întregul an calendaristic, nu poate fi afectat principiul neretroactivității legii.

30. Totodată, în Hotărârea nr.26 din 23 mai 2002, Curtea a menționat că: „[...] principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. [...] teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ – legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.”

Or aceiași Curte în Hotărârea cu nr.32 din 29.10. 1998 a apreciat:”

1. Intrarea în vigoare a legii conform art. 76 din Constituție semnifică:

a) Legea adoptată în conformitate cu art. 74 și promulgată în conformitate cu art. 93 din Constituție urmează a fi publicată în mod obligatoriu în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova";

b) legea publicată în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" intră în vigoare:

- la data publicării, inclusiv în cazurile când această dată nu este prevăzută expres în textul legii;

- la data prevăzută în textul ei, **dar care nu poate precede data publicării legii;**

c) legea nepublicată în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" este inexistentă până la data publicării ei;

d) modul de intrare în vigoare a legii se referă atât la lege în întregime, cât și la părțile ei componente.”

Astfel consider că în examinarea cererii mele Curtea a efectuat o revizuire a propriilor aprecieri ale legislației.Or controlul de constituționalitate al legilor și al hotărârilor adoptate de Parlament reprezintă piatra unghiulară a democrației, care susține preeminența dreptului. Controlul de constituționalitate reflectă ideea că toate ramurile puterii sunt subordonate dreptului. Competențele Curții sunt vitale pentru o societate cu adevărat democratică, iar cine le subminează, riscă să fie responsabil de distrugerea unuia dintre pilonii de bază ai statului. Totuși, un control de constituționalitate care urmărește realizarea idealului preeminenței dreptului presupune adesea punerea în balanță a valorilor, a principiilor și a intereselor existente într-o societate democratică. Această punere în balanță constituie o condiție a salvagădării drepturilor fundamentale și

alcătuiește nucleul oricărei societăți democratice care militează pentru bunăstarea umană. Ea stă în centrul politicii judiciare a Curții.

Or nu întâmplător Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Declarația cu privire la recunoașterea caracterului captiv al statului Republica Moldova

Art.6 din Codul civil în vigoare la acel moment expres constată:” Acțiunea în timp a legii civile

(1) **Legea civilă nu are caracter retroactiv.** Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse **sau în curs de realizare.**

(2) Legea nouă este aplicabilă situațiilor juridice în curs de realizare la data intrării sale în vigoare.

(3) De la data intrării în vigoare a legii noi, efectele legii vechi încetează, cu excepția cazurilor în care legea nouă prevede altfel.

(4) În cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

(5) În situațiile prevăzute la alin.(4), dispozițiile legii noi se aplică modalităților de exercitare a drepturilor sau de executare a obligațiilor, precum și de înstrăinare, preluare, transformare sau de stingere a acestora. De asemenea, dacă legea nouă nu prevede altfel, clauzele unui act juridic încheiat anterior intrării în vigoare a legii noi contrare dispozițiilor ei imperative sînt, de la această dată, lipsite de orice efect juridic.”

Conform § 79-80 din hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea a menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Curtea Constituțională prin hotărîrea nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție a hotărât că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legii ce urmează a fi aplicată la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată la cererea părților sau din oficiu să sesizeze Curtea Constituțională. Curtea Constituțională în pct. 3 al hotărîrii nr. 7 din 13 februarie 2001 „Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală” de asemenea a statuat că „avînd în vedere dispozițiile art. 31 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept.”

15.2 Până în prezent nu există o hotărîre a Curții Constituționale ne capturate, avînd ca obiect examinarea constituționalității dispozițiilor art.287/2 din Codul fiscal

Scopul dreptului privind nediscriminarea este de a asigura tuturor persoanelor perspective egale și echitabile de acces la oportunitățile disponibile în societate. Facem

alegeri în fiecare zi atunci când decidem cu cine socializăm, unde ne facem cumpărăturile și unde lucrăm. Preferăm anumite lucruri și anumiți oameni în locul altora.

Chiar dacă exprimarea preferințelor noastre subiective este un lucru comun și normal, este posibil ca în unele momente să exercităm funcții care ne plasează într-o poziție de autoritate sau care ne permit să luăm decizii ce pot avea un impact direct asupra vieților altora.

Este posibil să fim funcționari publici, comercianți, angajatori, proprietari de imobile sau medici și să decidem cu privire la modul în care facem uz de prerogativele publice sau de modul în care oferim bunurile și serviciile private. În aceste contexte impersonale, dreptul privind nediscriminarea intervine în alegerile pe care le facem.

În fiecare zi trebuie să ne amintim că fiecare persoană este egală în demnitate și drepturi în spiritul fraternității! Nu ne este permis să împărțim societatea pe principiul formei de proprietate alese de fiecare familie. Or obligația statului este de a apăra și proteja statul, de a încuraja cetățenii la crearea familiilor.

Urmând principiile Curții Europene de examinare a calității legii, în jurisprudența sa Curtea a reținut că o lege (prevedere legală) trebuie să fie suficient de accesibilă, clară și previzibilă și tratament echitabil și egal. O normă este clară, accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă (cauza Silver s.a. vs. Regatul Unit, 25 martie 1983). Consider că norma adoptată are un caracter neclar în aplicare, încălcând principiul clarității și previzibilității. Curtea Constituțională a menționat: "Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile".

15.3 Astfel, condițiile de formă pentru sesizarea Curții Constituționale în cauză sunt întrunite.

15.4. Din aceste motive, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție și conform hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția RM.,

-solicite Curții Constituționale

Admiterea prezentei cereri.

Sesizarea Curții Constituționale privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pentru a verifica constituționalitatea dispozițiilor :

-Prevederile articolului art. XXXI alin.(1) din Legea nr. 138 din 17 iunie 2016 "Cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative" (în continuare Lege) prin derogare de la prevederile articolului 7 alineatul (11) din Codul fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlu VII Impozitul pe avere au intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2016. Fapt care în direct contravine art.76 din Constituția

Republicii Moldova: ” Legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia”

-Art.287/2 din Codul fiscal: (1) Subiecți ai impunerii sînt persoanele fizice proprietari ai bunurilor imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), pe teritoriul Republicii Moldova.

(2) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane, subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane, în cota-parte care îi revine.

(3) În cazul în care bunurile imobiliare reglementate de prezentul titlu se află în proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari). În acest caz, toți proprietarii (coproprietarii) poartă o răspundere solidară pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale. Și anume sintagmele din acest articol: proprietate (în folosință) comună în diviziune a mai multor persoane subiect al impunerii este considerată fiecare dintre aceste persoane,,și proprietate comună în devălmășie, subiect al impunerii este considerat, în baza acordului comun, unul din proprietari (coproprietari).

- Articolul 287⁴. Cota impunerii

Cota impozitului reprezintă 0,8% din baza impozabilă.

Articolul 287³. Obiect al impunerii și baza impozabilă

(1) Obiect al impunerii îl constituie bunurile imobiliare cu destinație locativă, inclusiv căsuțele de vacanță (cu excepția terenurilor), precum și cotele-părți, a căror totalitate întrunește cumulativ următoarele condiții:

- a) valoarea estimată totală constituie 1,5 milioane și mai mult;
- b) suprafața totală constituie 120 m² și mai mult.

(3) Nu constituie obiect al impunerii bunurile imobiliare, inclusiv cotele-părți, aflate în posesia persoanei, a căror valoare totală nu depășește 1,5 milioane de lei și suprafața nu depășește 120 m².”

Art. 14 al Convenției Europene a Drepturilor Omului se referă la obligația statelor de a asigura exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în acest document juridic internațional cu caracter regional fără discriminare de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice, avere, naștere etc.

Astfel, principiul nediscriminării prevăzut de Convenția Europeană își are originea în art. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului care dispune: „Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de celelalte în spiritul fraternității.”

Carta drepturilor Fundamentale stipulează, la rândul său, în art. 21: „Se interzice orice discriminare bazată în special pe motive de sex, rasă, culoare, origini etnice sau sociale, caracteristici genetice, limbă, religie sau convingeri, opinii politice etc”.

În ceea ce privește Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în materia discriminării, este reglementată o dublă interdicție, în sensul că art. 14 nu consacră decât o interdicție limitată, în vreme ce Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană conține o interdicție generală, astfel încât toate persoanele aflate sub jurisdicția statelor contractante vor putea invoca în fața instanței europene încălcarea dreptului la

nediscriminare de către autoritățile naționale nu numai cu privire la drepturile și libertățile garantate de Convenție, ci și cu privire la orice drept recunoscut în legislația națională a statului contractant în cauză

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. La 19 decembrie 2016 Curtea constituțională a pronunțat Decizia de inadmisibilitate a sesizării nr.151a/2016 privind controlul constituționalității unor prevederi ale Art.V și Art.XXXI din Legea nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (impozitul pe avere). Inșă obiect al controlului constituționalității l-au constituit punctele 2 și 78 din Art.V și alineatul (1) din Art.XXXI al Legii nr.138 din 17 iunie 2016 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

17. Comisia de la Veneția consideră că CC nu și-a respectat propriile proceduri și nici principiul egalității părților în ceea ce privește recenta criză politică. De asemenea, experții au ținut să reamintească faptul că rolul esențial al Curții Constituționale este acela de a menține o distanță egală față de toate ramurile puterii și de a acționa ca un arbitru imparțial în caz de coliziune între ele, respectând totodată soluțiile la care au ajuns instituțiile legitime din punct de vedere democratic.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17. Cererea de chemare în judecată.

17.1 Încheierea privind acceptarea cererii de chemare în judecată și pregătirea pricinii pentru dezbateri judiciare.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Republica Moldova municipiul Chișinău

09 septembrie 2019

Kovali Vladimir

ÎN C H E I E R E

18 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componența

Președintele ședinței, judecătorul

Vladislav Clima

Judecătorii

Ecaterina Palanciuc și Ala Malfi

Grefier

Cupcic Luminița

examinând în ședință publică cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de Kovali Vladimir în cauza de contencios administrativ în ordine de apel, la cererea de apel declarată de Kovali Vladimir împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 17 mai 2019, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Kovali Vladimir împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind anularea avizului de plată la impozitul pe avere,-

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

a c o n s t a t a t :

La data de 27 ianuarie 2017, Kovali Vladimir a înaintat în Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani) acțiune în contenciosul administrativ în contradictoriu cu Serviciul Fiscal de Stat privind anularea avizului de plată la impozitul pe avere pentru anul 2016.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 17 mai 2019, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Kovali Vladimir împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind anularea avizului de plată la impozitul pe avere.

La 22 mai 2019 Kovali Vladimir a înaintat apel, suplimentat la data de 11 iulie 2019 împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 17 mai 2019.

La data de 09 septembrie 2019, Kovali Vladimir a depus demers privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 31 alin. 91) legea nr. 138 din 17 iunie 2016 “cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative” prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (11) Cod fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlul VII Impozitul pe avere intrat în vigoare la 01 ianuarie 2016, în raport cu art. 76 din Constituția Republicii Moldova.

În ședința instanței de apel, Kovali Vladimir a susținut demersul privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Intimatul Serviciul Fiscal de Stat în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, fiind citat legal.

Subsumând normele procesuale și starea de fapt constatată în privința cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ conchide necesitatea adoptării unei soluții de ridicare a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor invocate și de sesizare a Curții Constituționalitate cu această excepție.

La 19 iulie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul administrativ, act legislativ publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 17 august 2018, nr.309-320.

Potrivit art. 257 alin. (1) Codul administrativ, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Potrivit art. 257 alin. (1) Codul administrativ, actul legislativ a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 258 alin. (3) Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei enunțate, urmează că s-a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, corespunzător și pentru procedurile de apel. Noile reglementări nu conțin prevederi privind excepția de neconstituționalitate.

Totodată, conform art. 1 alin. (2) din Codul administrativ, legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordantă cu Constituția Republicii Moldova.

Potrivit art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă reglementând procedura [...] controlului judecătoresc asupra procedurii administrative, are drept scop asigurarea respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținând cont de interesul public și de regulile statului de drept, iar unul din principiile acestui control de contencios administrativ, conform art. 36 din Codul administrativ, este obligația instanței de a respecta principiul supremației dreptului, în conformitate cu care, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor Codului administrativ. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Astfel, subsumând dispozițiile enunțate, care urmează a fi interpretate și aplicate sistemic, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, conchide aplicabilitatea dispozițiilor Codului de procedură civilă privind excepția de neconstituționalitate procedurii de contencios administrativ, or excepția constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului persoanei, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative, iar instanța de contencios administrativ este obligată să asigure principiul supremației dreptului.

Conform art. 12/1 alin. (1)-(5) Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea îndeplinirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. [...]

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova, care garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Iar potrivit art. 135 din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a relatat că, judecătorul ordinar, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate de Curte în prezenta Hotărâre.

Colegiul observă că obiectul excepției de neconstituționalitate, așa cum a fost formulat de apelantul Kovali Vladimir, constituie dispozițiile art. XXXI alin. (1) legea nr. 138 din 17 iunie 2016 “cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative” prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (11) Cod fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlul VII Impozitul pe avere intrat în vigoare la 01 ianuarie 2016, în raport cu art. 76 din Constituția Republicii Moldova.

Instanța de apel reține că, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, art.4 alin. (1), lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Respectiv, sub aspectul întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, instanța de apel menționează că norma vizată de către apelantul Kovali Vladimir, constituie obiect al controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în hotărârea Curții Constituționale pentru interpretarea art. 135 alin.(1) lit. lit. a) și g) din Constituție.

Colegiul civil remarcă că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către partea în proces, apelantul Kovali Vladimir, iar norma vizată urmează

a fi aplicată la soluționarea cauzei, or constituie temeiul emiterii actului administrativ individual defavorabil contestat.

Cu referire la existența unui control anterior de constituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, constată următoarele.

În primă instanță a fost înaintat și admis demersul privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. art. 287⁴, 287⁶ Cod fiscal raportat la art. 76 din Constituția Republicii Moldova.

Raportînd circumstanțele expuse la prevederile legale, ținînd cont de faptul că norma solicitată a fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei deduse judecării, avînd în vedere că instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității ei cu Constituția, și stabilind întrunirea condițiilor cumulativă ridicării excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia admiterii cererii apelantului Kovali Vladimir, cu ridicarea în fața Curții Constituționale a excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. XXXI alin. (1) legea nr. 138 din 17 iunie 2016 “cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative” prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (11) Cod fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlul VII Impozitul pe avere intrat în vigoare la 01 ianuarie 2016, în raport cu art. 76 din Constituția Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. 195, 231 alin. (2), 218 alin. (1), 230 Codul administrativ, art. 121, 270 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, -

d i s p u n e :

Se admite cererea de apelantului Kovali Vladimir privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. XXXI alin. (1) legea nr. 138 din 17 iunie 2016 “cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative” prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (11) Cod fiscal, modificările referitoare la completarea Codului fiscal cu titlul VII Impozitul pe avere intrat în vigoare la 01 ianuarie 2016, în raport cu art. 76 din Constituția Republicii Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova referitor la excepția de neconstituționalitate ridicată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Vladislav Clima

Judecătorii

Ecaterina Palanciuc

Ala Malîi

Copie corespunde
judecator 1.

